

Latviešu valodas aģentūra

Radošo darbu konkurss

„Dzimtas stāsti. Ar saknēm Latvijā”

Viss nāk un aiziet tālumā...

un sākas viss no gala...

Rūdis Eiduks

12.klase

Skolotāja Santa Krasovska

Andreja Upīša Skrīveru vidusskola

Stacijas laukums 1, Skrīveri, LV 5125

Viss nāk un aiziet tālumā...

un sākas viss no gala...

„Dzimtas stāsti. Ar saknēm Latvijā.”

Mana Latvija... Mana Vietalva... Manas „Vecskolas”... Mana Eiduku – Reiņu ģimene... Es – Rūdis Eiduks...

Kādas ir manas saknes? Kāda ir manas dzimtas vēsture?

Mums katram ir divi vecāki – mamma un tētis; katram ir četri vecvecāki; astoņi vecvecvecāki un vēl vairāk iepriekšējo senču. Šodien es sekoju vienam no saviem zariem – manas mammas vectēva no tēva puses atzariem – Reiņu ģimenei. Interese radās, pārlūkojot vecās fotogrāfijas – melnbaltas, izbalējušas, ar līdzinām vai robainām malām, vēlāk arī krāsainas un tad jau digitālās – datorā.

Raugoties fotogrāfijā, radās vēlme uzzināt vairāk par maniem senčiem - vecvectēvu Antonu un vecvecmammu Jezupati Reiņiem. Cik labi, ka ir vecmamma Anna Reine, kam varēju pajautāt, kādi bija viņas vīra vecāki? Lūk, ko viņa pastāstīja!

Antons Reinis ir dzimis 1905.gadā kādreizējā Preiļu rajona Upenieku sādžas „Garjuros” astoņu bērnu (5 brāļi un 3 māsas) ģimenē. Vecāki bija vienkārši zemnieki. Nebūdami īpaši bagāti, viņi saviem bērniem nekādu lielo izglītību sniegt nevarēja, bet raudzījās, lai viņi visi tomēr iemācītos lasīt, rakstīt un rēķināt. Vēlāk sekoja dzīves skola – puīšiem visi zemes, meža, celtniecības un lopkopības darbi, meitām – ēst gatavošana, šūšana, piena pārstrādāšana, dārza kopšana, bērnu audzināšana.

Savukārt Jezupate Reine (dzimusi Ūgaine) ir dzimusi 1913.gadā kādreizējā Preiļu rajona Pieniņu sādžas „Baibās” piecu bērnu ģimenē (2 brāļi un 3 māsas). Gribu piezīmēt, ka māsām pēc katoļu tradīcijām tika doti svēto aizbildņu vārdi, kas man šodien liekas jocīgi – Franciska, Virgīnija un mana vecvecmamma Jezupate. Tā kā arī šī bija vienkārša zemnieku ģimene, tās atvasēm bija līdzīga bērnība un jaunība kā Reiņiem.

Ikdienas darbu ritumā, ziemām nomainot rudenus un vasarām – pavasarus, ritēja gadi un pienāca laiks, kad jauniešiem bija jāsāk vīru un sievu lūkoties. Toreiz jaunie cilvēki varēja iepazīties baznīcās, dažādās lauku darbu talkās, tirgos un radu saietos. Baznīcās sievu nolūkošana notika starp misi (pusdienas dievkalpojumu) un vesperi (pēcpusdienas dievkalpojumu). Tad meitas pastaigājās pa baznīcas dārza takām, savukārt puīši savos pulciņos stāvēja taciņu malās un nolūkoja meiteņu skaistumu, ieklausījās valodā, novēroja viņas attiecībās ar citiem pagasta ļaudīm. No tā arī savulaik ir radies teiciens: „Jāiet uz

baznīcu citos paskatīties un sevi parādīt”. Tieši šādā veidā 1934.gada vasarā pirmo reizi Antons ieraudzīja savu Jezupati. Tad sekoja iepazīšanās un precībās braukšana. Vairāk kā pēc gada - 1936.gada janvārī – tika svinētas kāzas.

Bet kāzas Latgalē senāk svinēja vismaz četras dienas. Svētdien viņus salaulāja Pieniņu baznīcā, tad svinības turpinājās Jezupates vecāku mājās ”Baibas”. Pirmdienas vakarā jaunais pāris ar viesiem devās pie Antona vecākiem uz „Garjuriem”, lai kāzu svinības turpinātos tur līdz otrdienas vakaram. Tad līgavas radi devās atpakaļ uz jaunās sievas dzimtajām mājām, bet Jezupate nu palika pie vīra. Savukārt jaunā vīra radi turpināja ballēšanos un pa mājām sāka izklīst tikai trešdienas pievakarē.

Jaunā pāra kopdzīve sāka savu ritējumu Antona dzimtas mājā. Jaunais vīrs tāpat kā līdz laulībām ziemā gāja mežā un gatavoja malku un lietaskokus saimniecības vajadzībām, pavasarī iesēja miežus un auzas, vasarā plāva un kaltēja sienu, rudenī ara zemi un sēja rudzus jaunajai maizei. Jaunā sieva nu palīdzēja vīramātei visos sieviešu darbos gan mājā un sētā, gan dārzā un kūtī, gan pie drēbju aušanas un šūšanas, adīšanas un tamborēšanas. Pavisam drīz sevi pieteica mazulis. 1936.gada 28.novembrī Reiņu ģimene sagaidīja savu pirmdzimto – Jāzepu, bet 1940.gadā ģimenē nāca pasaulē otrs dēls – Pēteris.

Reiņi saimniekoja, čakli kopa lopus un zemi Barkavā, kura bija iegādāta, ņemot aizdevumu bankā. Kā pirkuma galvotājs bija aizsargu vienība, kurā Antonam bija jāiestājas, lai darījums varētu notikt. Tādēļ pāris gadus vēlāk, 1944.gada 6.augustā, Antonu apcietināja it kā par dzimtenes nodevību. Izrādījās, ka mīlestība pret zemi vairs idejiski neatbilda politiskajiem priekšstatiem par Dzimteni, patriotismu un uzticīgumu. Mans vecvectēvs tikai aizsūtīts tālāk jaunās, paplašinātās valsts ārēs (kur Komī APSR Vorkutas nometnē atradās līdz 1955. gada 19.oktobrim). Jezupate palika viena ar manu vectēvu un viņa brāli...

1949.gada 25.marts. Agri, agri no rīta sitās pie durvīm vīri armijas formas tērpos. Atšķirībā no citiem, viņi esot bijuši tādi, kuri paskaidrojuši, ka notiek izsūtīšana un pamodinātajiem būs jādodas prom no mājām. Pat devuši padomu, lai līdzī paņem pašu nepieciešamāko un cik iespējams sālītu gaļu un maizi. Vispār ēdamo. Tā kā mamma bija ļoti ticīga, tad nezināmajā ceļā līdzī tika paņemtas arī divas svētbildes, divas Bībeles, „mūceņa” (mociņa – Latgalē tā sauc krucifiksu, kuru novieto mājas svētajā stūrī pie svētbildēm) un koka rožukronis (latgaliski - rožoncis). Sibīriju „izceļojusi” arī smaga čuguna panna, kurā ceptā gaļa arī šodien ir visgaršīgākā. Tas viss tika iemests koka koferī, sasiets lakatos un iekrauts ratos, kuri devās tobrīd nezināmā ceļā.

Palika mājas, lopi, visa iedzīve. Māti ar abiem dēliem, mazgadīgiem bērniem, (manam vectēvam 12, bet viņa brālim 8 gadi), iesēdināja zirga pajūgā un veda prom. Ģimenīte skumji skatījās atpakaļ uz rīta miglā ietīto māju. Bet lopu - govju, aitu, cūku - balsis un suņu rejas varēja dzirdēt tālu...

Aizveda viņus laikam uz Lubānas staciju, tur priekšā jau bija daudz citu ģimeņu. Lielākoties veci cilvēki, sievietes, bērni. Es dažkārt domāju, cik nožēlojami ir demonstrēt varu un spēka pozīcijas pret tiem, kas ir vājāki. Kā var noraudzīties bērnu raudošajās sejās, sirmgalvju sagumušajos augumos un trīcošajās rokās?

Ceļš, pavadīts vilcienā, lopu vagonos, bija garš. Visu laiku caur mātes pirkstiem slīdēja lūgšanu krelles, bet lūpas klusi kustējās lūgšanā, lai ģimene vismaz dzīva un kopā nonāktu nezināmajā galā. Vagonā bija salmi un trauks, kurā kārtot gan lielās darīšanas, gan mazās. Aizvedamie ēda taupīgi – bija jāiztiek ar to, kas paņemts līdzī. Kad vilciens apstājās kādā stacijā, sardze modri uzraudzīja, lai kāds neaizbēg vai nemēģina sazināties ar vietējiem iedzīvotājiem. Daudzi cilvēki, īpaši mazi bērni un veci cilvēki, saslima, jo ceļš bija garš, lēns un ilgs. Vairāk kā divas nedēļas. Laika izpratne pārdzīvojumu iespaidā zuda. Ārstu un zāļu ceļā nebija, tāpēc nācās noskatīties, kā viens pēc otra vairāki ceļabiedri nomira... Kādā pieturā sargi beidzot atļāva iznest nomirušos, lai meža malā kaut kur apraktu (bez zārkiem), tikai apakšā paliekot skujas un pārsedzot ar tām ķermeņus. Šausmīgi! Kad vasarās Latvijā kapusvētki pulcē dzimtas, es iedomāju par tiem latviešiem, uz kuru apbedījuma neviens nekad neuzliek ziedu. Tuvinieki var tikai iedegt svecīti piemiņai.

Iebraucot Tomskas apgabalā, satraukumu izraisīja fakts, ka no vagoniem sāka izlasīt dažas ģimenes. Ņēma tās, kurās bija potenciāli spēcīgāki strādnieki - lielāki bērni vai vēl kāds vīrietis. Vectēvam iespiedās atmiņā vārdi, ko vīrietis armijas šinelī teica krievu valodā: „Jūs nekad neēdīsiet Latvijas maizi un neredzēsiet, kā zied ābeles.”

Pārējos veda tālāk. Palicēju prātus nodarbināja jautājums - kam gan būs vajadzīgas mātes ar maziem bērniem?

Vectēva ģimene nonāca Tomskas apgabala Tuganas rajonā. Viņus aizveda uz vienu māju un pateica, ka tur būs jādzīvo. Jau nākamajā rītā mātei bija jānododas uz mežu strādāt, bet bērni tika ieslēgti mājās, lai dienas pagaidām vada, kā prot.

Rudenī arī izsūtītajiem bērniem bijis jāiet skolā, tikai visas mācības notikušas krievu valodā, kuru latvieši nemaz nav pratuši. Un tā vectēvs, kurš Barkavā gājis 6.klasē, Sibīrijā ticis uzņemts vien 2.klasē. Valodu gan esot pāris mēnešos apguvuši bez mūsdienās tik populārajiem dažādiem kursiem un atbalsta programmām.

Kādu laiku Reiņu ģimene dzīvoja arī Pievolgas vāciešu ģimenē, kuri no savas dzimtās vietas esot bijuši izsūtīti 1941.gadā. Līdzīgā likteņa dēļ tie bijuši ļoti atsaucīgi un saprotoši cilvēki, kuri dalījušies ar pārtiku un apģērbu. Viņu vecāmāte runājusi tikai vāciski. Par to laiku Jāzepam palikušas labas atmiņas. Bērni gulējuši uz krāsns, jo tur siltāks. Vecāmāte no rīta viņus modinājusi ar vārdiem „Joske, essen!” (Jāzep, nāc ēst!), savukārt vakarā gulēt raidījusi ar vārdiem „Joske, schlafen!”(Jāzep, ej gulēt!). Arī īstie Sibīrijas krievi esot bijuši atsaucīgi un līdzjūtīgi cilvēki.

Māte vakaros sveču gaismā, bet vēlāk pie petrolejas lampas adījusi, tamborējusi un šuvusi, lai puikām un pašai būtu kas kaut nedaudz siltāks aukstajās ziemās. Dziju un diegus rokdarbiem viņai sūtījušas Latvijā palikušās māsas – Virģīnija un Franciska. Vairākus rokdarbus – lakatus, sedziņas, pat austu vilnas segu – vecvecmamma atveda atpakaļ uz Latviju. Daļa no šiem darinājumiem vēl joprojām ir Vecskolās. Bet vienmēr acu priekšā bija svētbildes un krucifikss kā atgādinājums, ka ir jācīnās par dzīvību, ka jācer uz labāko - vēl redzēt Dzimteni.

Vēlāk māte sāka strādāt cūku fermā, bet mans vectēvs uz traktora par piekabinātāju, tas ir, sēdēja uz arkla un regulēja tā darbību. Par to liecina arī viņam 1957.gada 4.janvārī izsniegtās izziņas. Izziņas uz vienkāršas, no līniju burtnīcas izplēstas lapas.

Vienu smieklīgu gadījumu no vectēva ļoti nedaudzajiem stāstiem atcerējās mana mamma Inese Eiduka:

„Kad Jāzepam bijuši apmēram 16 vai 17 gadi, viņam bijis draugs Vasjka. Kopā darījuši dažādas palaidnības, kā arī strādājuši vietējā kolhozā „Boļševiks”. Tā kādā ziemas dienā viņi bijuši norīkoti vest govīm sienu no tālākajām pļavām, kur tas īsajā vasarā sakrauts gubiņās, bet uz kūfīm nav atvests, jo nav bijis, kur tik daudz uzglabāt. Braukuši ar raibo vērsi, kurš iejūgts ratos, jo Sibīrijā vērsi ir bijuši atzītāki vezumu vilcēji par zirgiem. Un tā – piekrāvuši vezumu, brauks uz mājām, bet vērsis iespītējies un nekustot ne no vietas. Izraustījuši gan tā, gan šitā, bet nekā... Pēkšņi Vasjka no ratiem paķēris cirvīti un – šņakt! – vērsim pa asti! Aste nost gan! Vērsis sakustinājis astes strupuli un aizgājis ar visu vezumu uz māju pusi. Pusaudži tik paķēruši cirvīti, nocirsto asti un tecējuši līdzi. Tikuši tuvāk fermai, sapratuši, ka var sanākt ziepes par kolhoza īpašuma bojāšanu. Sarunājuši, ka aste jāpiešuj. Paņēmuši mājās labi resnu diegu un vislielāko adatu, izdarījuši visu kā runāts un palaiduši vērsi aplokā. Otrā rītā dzirdot, ka kolhoza priekšsēdētājs stāsta: „Likās, pagājušo nakti nemaz nebija tik auksts, bet raibajam bullim aste tā nosalusī, ka nokritusi nost!”. Puikas, protams, nav teikuši, ka šie ir tie vainīgie. Tā, lūk!”

Vēl viens no pastāstiem. „Kāda latviešu sieviete – kolhozniece stāsta kaimiņienei: „Munai dočeņkai sorok pīcis trudodīnas”(manai meitiņai 45 darba dienas)”. Cik interesanti sajaukušās latviešu, latgaliešu un krievu valodas!

Ar laiku ģimene iedzīvojās, uzcēla sev nelielu mājiņu un kūtiņu, kurā turēja vistas, govī, cūku. Pēdējās audzēja ļoti lielas un treknas, par tādām vectēvs teica, ka „speķis plauksta platumā”, t.i. apmēram 10 cm biezumā. Reizēm gaļu, olas, pienu veda pārdot. Tad vectēvs vilka mugurā aitādas kažociņu, kuru bija izdevies iegādāties par sapelnīto naudu, un abi ar māti devās uz tirgu. (Kažociņu viņi vēlāk atveda uz Latviju. Tagad tas glabājas mūsmāju bēniņos.) Govis pienu nedeva daudz – vien litrus trīs četrus vienā slaukšanas reizē. Ziemā to salēja bļodiņās un iznesa laukā, kur tas -35 grādos ātri sasala. Tad šos sasalušos piena klucīšus sakrāva lielākās kastēs, lai uzglabātu līdz pat vēlajam pavasarim vai izlietotu tad, kad govs pārtrauca dot pienu.

Vectēvs, viņa brālis un māte atļauju atgriezties dzimtenē sagaidīja 1956.gada 17.septembrī. Viņa tēvs Antons Reinis no Vorkutas bija atbrīvots jau 1955. gada 19.oktobrī, ieradies Latvijā, apmeties Vietalvā pie sava brāļa, kurš strādāja pienotavā „Bites” par siera meistarū, un gaidīja viņus, paralēli meklējot arī dzīvesvietu sev un savai ģimenei. Kad sieva ar dēliem no Tomskas devās mājup, viņi izpārdeva iedzīvi – mājiņu, kūtiņu, klētiņu, govī, graudus, dažādus sīkumus. Cūku nokāva un gaļu atveda uz Latviju, lai pirmajā laikā būtu ko ēst. Tādejādi latviešu ģimene, kura tika aizvesta tikai ar to, kas mugurā un pie rokas, ar savu čaklumu ne tikai izdzīvoja smagajā laikā Sibīrijā, bet arī, strādājot kolhoza „Boļševiks” un Vorkutas nometnes darbus, nopelnīja un tika pie sava stūrīša zemes, savas iedzīves - tagadējās dzimtas mājas – „Vecskolas” Vietalvas pagastā, tagadējā Pļaviņu novadā.

Ja kādam ir padziļināta interese par savām saknēm, Valsts arhīvos atrodas ļoti daudz vērtīgu dokumentu par deportāciju. Tie ir vārdi, dati, fakti... Taču man šķiet, ka manas vecmāmiņas atmiņu stāstījums par dzimtas likteni ir vislielākā vērtība. Ar milzīgu cieņu mūsu ģimenē no paaudzes paaudzei tiek glabātas svētbildes, kuras veda mana vecvecmamma, rožukronis, kuru viņa skaitīja, vecās Bībeles, daudzlietotā čuguna panna, kurā Sibīrijā tika cepti kartupeļi un speķis, melnā, pašaustā sega ar sarkanajām puķēm, vecais koka koferis un aitādas kažociņš, kuru, plecos uzmetu, uz Latviju atveda mans vectēvs – tolaik gandrīz 20 gadus vecais Jāzeps Reinis.

Cik cēli skan – Dzimtas mājas! Tā ir ligzda - drošā, siltā vieta, kur ģimenei pulcēties, kur sirdi piesiet, kur vienkārši labi kopā būt.

„Vecskolas” ir celtas 1905.gadā. Sākotnēji te bijusi dzīvojamā māja ar diviem pagrabiem, kūts un vāgūzis. Pirts esot bijusi pirmā ēka, kuru uzcēla vectēvs ar savu tēvu, kad

atgriezās no izsūtījuma. Mamma šo pirtiņu vēl joprojām kurina katru svētdienu, un nūdien - karstums tāds, ka ausis sačokurojas! Pārējās ēkas ir uzbūvētas laika gaitā, paplašinot saimniecību un ienākot jaunākām tehnoloģijām – elektrībai un lauku darbu un lopu kopšanas mehanizēšanai. Mana vecvecmamma Jezupata pie mājas stādīja ābeles, ogulājus un košumkrūmus. Bet viņas iecienītais teiciens esot bijis: „Eju uz kūti - norauju ābolīti, eju uz dārzu - norauju ābolīti, eju uz pirti - norauju ābolīti, eju uz dīķi - norauju ābolīti, eju pār pagalmu - norauju ābolīti...” Un tiešām - mums ap māju kādreiz esot bijušas kādas trīsdesmit ābeles. Tagad palikušas vienpadsmit, bet visas tās ir vecvecmamma stādītas, un ābolu pietiek gan pašiem, gan pilsētniekiem.

Pēc atgriešanās Latvijā Antons Reinis darbu atrada Jēkabpils ceļu daļā. Jezupata Reine strādāja padomju saimniecībā “Vietalva” par teļkopi. Pēteris Reinis ieguva vidējo izglītību Pļaviņu 2.(krievu) vidusskolā, vēlāk devās uz Jūrniecības skolu Krievijas PSR. 1973.gadā, nebūdamas apmierināts ar padomju režīmu, Pēteris emigrēja (aizbēga ar to, kas bija mugurā) uz Dāniju, kur dzīvoja līdz savai nāvei 1985.gadā. Latviju padomju varas gados viņš vairs nedrīkstēja apmeklēt... Vecajā kumodē iegūla pirmās krāsainās fotogrāfijas ar eiropiešu dzīves skatiem. Pēteris apglabāts Kopenhāgenas (Dānija) latviešu kapsētā.

Mans vectēvs pēc atgriešanās Latvijā iestājās Vestienas mehanizācijas skolā, kuru kā teicamnieks pabeidza 1958.gadā. Tā kā Vietalvā “jaunam gurķim” darbu un traktoru nepiešķīra, tad Jāzeps Reinis devās pelnīt naudu uz Jaunozemju novada Kustanajas apgabala Ņekrasova vārdā nosaukto padomju saimniecību. Tur varēja labi nopelnīt, un tas nebija mazsvarīgi, kāpēc vectēvs izvēlējās šo iespēju. No „ceļinas” Latvijā viņš atgriezās 1964.gadā ar automašīnu „Moskvič” un pilnu kabatu naudas. Padomju valdība vectēva darbu neskarto zemju apgūšanā novērtēja ar medaļu (1961.g.) un piemiņas zīmi “10. neskarto zemju ražas novākšanas dalībniekam” (1964.g.).

Viņa mehanizatora darba gaitas turpinājās Vietalvas padomju saimniecībā, kur vectēvs nostrādāja līdz pat 1991.gadam. Viņš ilgus gadus bija toreizējā Stučkas rajonā labākais mehanizators un kombainieris. Par to liecina daudzie apbalvojumi – medaļas, vimpeli, goda raksti. Vērtīgākais no tiem – bronzas medaļa par sasniegumiem tautsaimniecībā.

1966.gada vasarā pie sava brāļa Vietalvas pagasta „Gravās” ciemojās jauna un skaista meitene – Anna Eriņa. Viņai bija 3 māsas un 2 brāļi, kas abi strādāja jau iepriekš minētajā pienotavā „Bites” - viens par šoferi, otrs par mehāniķi. Un kāda sagādīšanās! Pie viņiem „Gravās” bieži ciemojās arī draugs Jāzeps Reinis, kurš kādā brīdī Annu „nozaga”... Aizveda paviesoties pie sava tēvabrāļa uz Ērgļiem, bet tas, viņam prom braucot, teica: „Atbrauc vēl ciemos, bet vairs nebrauc viens!” Mana vecmamma todien bija ļoti dusmīga. Tomēr

brūnacītei Anniņai (tā vectēvs mīļi sauca vecmammu) nekaunīgais zaglis bija iekritis sirdī. Lai gan vecie Eriņi bija domājuši, ka viņu otrā jaunākā meita dzīvos Rožupē, tomēr tā nenotika. Jaunieši tikās arvien biežāk, jo Jāzevs izmantoja katru izdevību, lai Eriņu vecāko dēlu Jāni ar savu auto vestu ciemos pie vecākiem, kur dzīvoja arī Anniņa. Tā likumsakarīgi 1967.gada 13.maijā laulību noslēdza Anna Eriņa (vēlāk Reine) un Jāzevs Reinis.

Anna pēc apprecēšanās sāka strādāt tai pašā pienotavā „Bites”. Pēc diviem gadiem laimīgie vecāki sagaidīja savu pirmo meitu Inesi un vēl nākamā gada rudenī otro meitu Daigu. Māsas mācījās Odzienas astoņgadīgajā skolā. Par prieku vecākiem abas bija labākās skolnieces savās klasēs. Mācību gaitas tika turpinātas Andreja Upīša Skrīveru vidusskolā. Tajā pašā, kurā patlaban zinības apgūstu arī es. Daiga izmācījās par matemātikas – fizikas skolotāju. Inese uzsāka studijas Latvijas Lauksaimniecības akadēmijas Agronomijas fakultātē Jelgavā.

Tajos laikos studentiem bija dažādas prakses. Pēc trešā kursa 1991.gadā studente Inese strādāja padomju saimniecībā „Vietalva” par graudu svērēju – pieņēmēju. Tētis Jāzevs strādāja uz kombaina, bet labību veda jauns, skaists, neprecējies šoferis Imants, kura vecāki bija nopirkuši kādreizējās vecmamma brāļa Jāņa mājas „Gravas”. Jaunieši tikās pa nedēļas nogalēm. Tās abi gaidīja ar nepacietību – Inese studējot Jelgavā, bet Imants – šoferējot no Vietalvas pa visu Latviju. Tajos laikos kupli apmeklētās lauku balles notika katru sestdienu – te Iršos, te Vietalvā, te Odzienā, te Sausnējā, arī Bebrošos un Vestienā. Mana mamma ar tēti sadejās... Kāzas tika svinētas jau tā paša gada ziemā starp Ziemassvētkiem un Jauno gadu. Toreizējās svaru mājas vietā ir skaista puķu dobe.

1991.gads, sākoties tautas atmodai un privatizācijai, mūsu ģimenei bijis ļoti nozīmīgs. Jau pirms vecākās meitas Ineses kāzām, novembrī, tika nodibināta zemnieku saimniecība „Vecskolas”, kura sekmīgi darbojas arī šodien. Vectēvs vienmēr pie darba ķērās pirmais un strādāja, stundas neskaitot. Vissvarīgākā bija zeme. Pārējais – pēc tam. Kaut gan - savus mazdēlus Rūdi un Reini viņi abi ar Annu dievināja. Nebija tādas reizes, kad vectēvs vai vecmamma no veikala atbrauktu bez saldumiem vai kādas jaunas rotaļlietas. Arī traktorā pirmo reizi mani uzsēdināja tieši vectēvs. Todien mēs lasījām akmeņus no miežu lauka un man bija četri gadi.

Manās „Vecskolās” ir klēts ar dzirnavām. To cēla mans vectēvs ar tēti, kad man bija gadi divi vai trīs. Būvniecību es atceros. Un mamma esot teikusi, ka es, apmēram 90 gadu vecumā, stāvot ar trīcošām roķelēm, atspiedies uz lazdas kūjas, bezzobainu muti šļupstot, varēšu stāstīt saviem mazbērniem: „Šo klēti cēlām mēs ar manu vectēvu, kad es biju vēl mazāks par jums.” Burvīgas atmiņas, vai ne? Diemžēl vectēvs nomira 2001.gadā, kad man

bija 5, bet brālim Reinim (saskatāt likumsakarību?) – tikai 2 gadi. Manās atmiņās viņš vienmēr paliks liels, labsirdīgs un smaidošs.

Un kā Jūs domājat, kur strādā mans tētis? Protams – piensaimniecības kooperatīvā „Bites” par šoferi jau vairāk nekā 20 gadus. Mamma, pabeigusi LLU agronomus, atgriezās Vietalvā un arī vairāk nekā 20 gadus strādā par zemnieku konsultanti tagad jau visā Pļaviņu novadā. Viņa pati saka tā: „Mūsu dzīvē nekas nav mainījies jau kuro gadu desmitu, tikai pašī paliekam gudrāki, skaistāki (jo skaistums nāk „no iekšām”, kā uzsver daži politiķi) un bērni lielāki.”

Gan mani vecvecāki, gan vecāki ļoti lepojas un rūpējas par savu saimniecību, laukiem un ganāmpulku. Zemes darbi tiek vienmēr laicīgi padarīti, un govīm jābūt vienmēr laikā pabarotām un izslauktām. Arī pašas piena devējas to ļoti ievēro. Ja slaukšana nokavējas kaut par piecpadsmit minūtēm, ar skaļiem „mū” tiek par sevi atgādināts. Tētis man bieži atkārto: ”Ja tu ko dari tīrumā, tad tas ir nākamās ražas labā, nevis tāpēc, ka tev patīk braukt un strādāt ar traktoru. Labāk darbu darīt rūpīgi un lēnāk, nevis pavisam ātri.” Tagad es to cenšos ievērot, jo kļūdu tīrumā var izlabot labākajā gadījumā tikai pēc gada. Tāda ir vienkāršā latviešu zemnieka dzīve. Latvijas lauku ģimeņu saimniecībās viss rit nesteidzīgi, rimti un pārdomāti. Visas dienas it kā vienādas, bet tai pašā laikā – katra pilnīgi citādāka! Manuprāt, Latvijas laukus grezno šīs mazās, nelielās ģimeņu saimniecības, pateicoties kurām, lauku bērni iegūst augstākās izglītības un kurās viņi tik labprāt atgriežas gan atpūsties, gan strādāt.

Kad esmu saslimis, pirmais, ko daru - dodos mājup. Šķiet, ka nokļūstot „Vecskolās”, jau esmu pa pusei vesels. Arī mamma man saka: ”Mājās tevi pat sienas dziedē.” Bet es papildīnu: „Arī darbs ar tehniku.” Tā ir lieta, kas man patīk un ar ko es labprāt darbojos. Savu nākotni domāju saistīt ar kādu no tehniskajām profesijām. Varētu būt, ka arī es, gluži tāpat kā savulaik mamma, mērošu ceļu uz Jelgavu... uz Lauksaimniecības universitāti.

Bet pagaidām es vēl katru nedēļas nogali dodos mājup no Skrīveriem uz „Vecskolām”. Jo tuvāk esmu mājām, jo laimīgāks jūtos. Lūk, jau Pļaviņu „Lukoil”. Jau redzami Odzienes pils torņi. Un te mana vecā Odzienes skola ar sarkano jumtu un jauno sporta halli. Tagad Vietalvas baznīca, pakāpusies kalnā un ieskauta ar priedīšu žogu. Lūk, vecās Vietalvas darbnīcas un dīķis! Beidzot arī „Bišu” pagrieziens. Vēl trīs kilometri, un jau redzams „Vecskolu” brūnais jumts, rudenī apartie tīrumi (vasarā tik skaisti zaļie lauki), vecvecmamma stādītās ābeles, jaunā stārķu ligzda mājai pretī, liepas un kļavas pie mājas, vecmamma stādītās un lolotās puķes, tehnika, kura tā vien gaida, lai es kaut ko ar to darītu, vecā pirtiņa, tēta „pieninieks” ar dzelteno mucu, kaķi un, protams,... mana ģimene. Mani

vienmēr mīļi sagaida mamma, tētis, vecmamma un brālis, ar kuru mēs draudzīgi „kašķējamies”. Esmu mājās!

„Vecskolas” turpina savu ritējumu pretim laiku lokiem. Katru pavasari baltsārti saplaukst vecvecmamma stādītās ābeles, katru vasaru „Vecskolu” tīrumos rūc tehnika, katru rudeni tiek vākta raža, kapusvētkos tiek nogrieztas puķes, lai rotātu vectēva un vecvecvecāku atdusas vietas, un ziemā baltiem dūmu mutuļiem kūp vecās, melnās pirtiņas skurstenis...